

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 14/2005 vp**

Valtioneuvoston selvitys EU:n pohjoisesta ulottuvuudesta; Suomen lähtökohdat jatkokyölle

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan suuri valiokunta on 13 päivänä toukokuuta 2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 2. UM 11.05.2005, joka liittyy valtioneuvoston selvitykseen EU:n pohjoisesta ulottuvuudesta; Suomen lähtökohdat jatkokyölle (E 131/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana - osastopäällikkö Kirsti Eskelinen, ulkoasiainministeriö.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon valtiovarainministeriöltä.

Viitetieto

Valiokunta on 25.2.2005 antanut valtioneuvoston selvityksestä lausuntonsa VaVL 6/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Valtioneuvoston selvitys sisältää EU-ministerivaliokunnan 13.5.2005 käsittelemän, ulkoasiainministeriön muistioon pohjautuvan tilannekatsauksen pohjoisen ulottuvuuden jatkokyöistä. Tämä on jatkoa ministerivaliokunnan joulukuussa 2004 käymälle keskustelulle Suomen lähtökohdista pohjoisen ulottuvuuden jatkokehittelylle. Tilannekatsauksessa käydään läpi muun muassa pohjoisen ulottuvuuden jatkokyön vaiheita kevään 2005 aikana sekä esitellään Suomen alustavia näkemyksiä pohjoisen ulottuvuuden tulevasta sisällöstä.

Komissiolla on pohjoisen ulottuvuuden johtorooli. Alustava keskustelu pohjoisen ulottuvuuden tulevaisuudesta on alkanut EU:n neuvoston työryhmässä komission muistion "Northern Dimension Options Beyond 2006" pohjalta. Ko-

missio on myös käynnistämässä asiasta keskustelut Venäjän kanssa.

Komission muistiossaan esittämät peruslähtökohdat vastaavat pääpiirteissään hallituksen pohjoisen ulottuvuuden jatkokyölle aiemmin asettamia tavoitteita. Oleellista jatkon kannalta on pohjoisen ulottuvuuden kumppanimaiden, erityisesti Venäjän, kytkeminen valmisteluprosessiin varhaisessa vaiheessa. Suomi on toimitanut komission peruslähtökohtiin vain pienehköjä tarkennusehdotuksia.

Tavoitteena on EU:n ja Venäjän yhteisesti hyväksymä pohjoisen ulottuvuuden politiikka, jonka tavoitteisiin ja sisältöön kaikki osapuolet ovat poliittisesti sitoutuneita. Tämän politiikan tulisi koostua kaikkien osapuolten välisestä, yhteisesti sovitusta poliittisesta julistuksesta sekä kehys-

asiakirjasta, jossa määritellään toiminnan tavoitteet ja identifioidaan tarvittavat rakenteet. Tarkoituksena on viimeistellä ja hyväksyä kehys-

asiakirja Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella vuonna 2006.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunta viittaa aiempaan lausuntoonsa valtioneuvoston selvityksestä E 131/2004 vp, jolle nyt käsiteltävänä oleva selvitys on jatkoa. Lausunnossaan valiokunta tarkasteli pohjoista ulottuvuutta sekä sisällön että rahoituksen osalta.

Tämänkertainen selvitys ei varsinaisesti sisällä mitään uusia linjauksia aiempaan selvitykseen nähden. Valtiovarainvaliokunta tukee valtioneuvoston esittämiä, pienehköjä tarkennusehdotuksia komission pohjoisen ulottuvuuden muistiossa esittämiin peruslähtökohtiin. Ensimmäinen tarkennusehdotus lähtee siitä, että pohjoisen ulottuvuuden määritelmät tulee säilyttää riittävän väljinä. Toiseksi on haluttu korostaa alueellisten järjestöjen keskeistä roolia pohjoisen ulottuvuuden yhteistyössä. Kolmanneksi valtioneuvoston selvityksessä on korostettu maakunta- ja paikallistason, yrityssektorin sekä kansalaisjärjestöjen keskeistä roolia pohjoisen ulottuvuuden toimeenpanossa.

Euroopan parlamentin väliaikainen valiokunta on saanut valmiiksi mietintönsä uusista rahoituskehyksistä vuosille 2007—2013. Tässä on korostettu Itämeri-strategian tärkeyttä pohjoisen ulottuvuuden sijasta. Valiokunta toteaa, että tämä on osittain ristiriidassa valtioneuvoston selvityksessä esitetyn, riittävään väljyyteen tähtäävän pohjoisen ulottuvuuden määritelmän kanssa. Valtiovarainvaliokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että pohjoisen ulottuvuuden tulee kattaa jatkossakin laaja alue Itämereltä Luoteis-Venäjälle ja arktisille alueille.

Venäjän kytkemistä valmisteluprosessiin ei valiokunnan mielestä voida liikaa korostaa. Tämä on myös paras tapa saada Venäjä sitoutumaan yhteisesti sovittuun politiikkaan. EU:n ja Venäjän yhteistyön tiivistyminen on omalta

osaltaan edistämässä tämän tavoitteen toteutumista.

EU:n rahoitus pohjoiseen ulottuvuuteen tulisi ensisijaisesti Tacis-instrumentista ja tulevaisuudessa Euroopan naapuruus- ja kumppanuus-instrumentista (ENPI). Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti valiokunta katsoo, että komission suunnitelmat Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rahoitusallokaatioksi alueellisesti kaipaavat vielä huolellista lisätarkastelua. Ei ole täysin varmaa, että pääosa ENPIN varoista kohdistettaisiin nimenomaisesti EU:n lähialueille.

Valiokunnan aiemmassa lausunnossa viitattiin mahdollisuuteen, että yhdistetty naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti osoittautuisi jatkovalmistelussa liian vaikeaksi. Tällöin paras vaihtoehto lienee erillinen raja-alueyhteistyön rahoitusväline, joka kattaisi koko EU:n ulkorajan. Komission lähtökohtana on ollut, että rajat ylittävää yhteistyötä rahoitettaisiin sekä koheesio- että ulkosuhdepolitiikan rahoitusvälineestä. Saadun selvityksen mukaan EU:n puheenjohtajamaa on rahoituskehysneuvotteluissa kaavailtut rajat ylittävän yhteistyörahoituksen siirtämistä koheesio-otsakkeesta ulkosuhde-otsakkeeseen. Valtiovarainvaliokunta pitää mahdollisena, että tämä vaikeuttaisi merkittävästi Suomen asettamia tavoitteita.

Pohjoisen ulottuvuuden riittävä rahoitus on turvattava hyödyntäen unionin eri rahoituslähteitä. Rahoituskokonaisuuteen kuuluisivat myös kansainväliset rahoituslaitokset. Kaikki rahoitusmahdollisuudet ja -tavat tulisi tässä vaiheessa pitää avoinna pohjoisen ulottuvuuden tavoitteiden edistämisen näkökulmasta. Aiemman kantansa mukaisesti valiokunta katsoo, että EU-rahoituksessa ei tulisi sulkea pois myöskään pohjoisen ulottuvuuden omaa budjettilinjaa, el-

lei rahoituksesta muulta pohjalta saavuteta kestävä ratkaisua.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä todetuin huomauksin.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Iivo Polvi /vas
vpj.	Matti Ahde /sd	Virpa Puisto /sd
jäs.	Jyri Häkämies /kok	Markku Rossi /kesk (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	Matti Saarinen /sd
	Jari Koskinen /kok	Kimmo Sasi /kok (osittain)
	Pekka Kuosmanen /kok	Irja Tulonen /kok
	Reijo Laitinen /sd	Kari Uotila /vas
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Pekka Nousiainen /kesk	vjäs. Esko Kiviranta /kesk (osittain)
	Pirkko Peltomo /sd	Tuija Nurmi /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.